

TURİZM KURULUŞLARININ SANATA KATKI SORUMLULUKLARI

ATILLA ÖZER

Sanat, insanlığın ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanın yaratıcılık yönünün ortaya çıktığı bu alan ülkemizde yeteri kadar ilgi görmüyor mu acaba? Son yıllarda (herşeyin para ile ölçüldüğü ortamda) resim ve diğer sanat eserlerinin açık artırmalarda büyük miktarda paralarla satıldığı gözlenmektedir. Ancak bunlar sanatın iyi değerlendirildiği anlamına gelir mi? Bu ve benzeri sorular konu ile ilgili kişiler tarafından hep sohbetle karışık toplantılarda tartışılmaktadır.

Bir yanda galerilerde ve açık artırmalarda on ve yüz milyonlar liralara alıcı bulan sanat eserleri görülürken, diğer yanda toplumumuzun genelinde aşırı bir beğeni yozluğundan söz edilebiliyor. Sanat eserinin çok değer kazanması ile yoz bir beğeni birbirleriyle çelişkilidir. Yani hem sanat eserine büyük değerler biçeceksiniz, hem de yaşamınızda, çevrenizde, evinizde, giyiminizde zevksizlik örneği olacaksınız. Sanıyorum dünyanın hiçbir yerinde böyle bir ilişki yaşanmamaktadır.

Resim sanatından anlamayan, beğeni düzeyi belli bir konuşma ulaşmayan, sanat kültürü gelişmemiş kişilerin, değerini bilemedikleri sanat eserlerine büyük paralar yatırmaları neyin göstergesidir? Elbette çarpıklığın... Sanat Çevresi dergisinin Haziran-83 sayısında Hamit Kınatürk, resim piyasasının resimden anlamayan

kişiler elinde günü gününe uymayan iniş çıkışlar göstermesinden ve asıl önemlisi, sorumsuz kişilerin biçtikleri fiyatlarla resmi kurumların değerlendirilmesi arasında büyük ayrımlar bulunmasından yakınıyor. Melih Cevdet Anday Cumhuriyet Gazetesi'nde "**Sanatın Değeri**" adlı makelesinde bu çarpıklık üzerinde durduktan sonra bir anısını anlatıyor. Bir ressam arkadaşı bir müşteriye oldukça yüksek bir fiyatta bir resim sattıktan sonra "*adam neden verdi o kadar parayı, anlayamadım*" diyor. Demek ki satın alan kişi ne kadar para vermesi gerektiğini bilmediği gibi, ressam da fiyat söyleyip "*ya tutarsa*" örneği, parayı aldıktan sonra tutturduğu fiyat politikasına kendisi de şaşırıyor.

Daha düne kadar sanatçılarımızın eserleri doğru dürüst satılmazken, sanatçılarımız geçim sıkıntıları ile kıvranırken, son yıllarda birden bire büyük değer kazanan eserler ve sanatçılar için elbette seviniyoruz. Bizim ülkemizde de "sanat ve sanatçı artık diğer gelişmiş ülkelerdeki gibi gerçek değerini buldu, bu büyük bir gelişmedir", diye düşünüyorum. Ama gerçekle ne kadar bağdaştırabiliriz bunu. Bir taraftan orta öğretimi deki sanat derslerini en arka planda atacaksınız (çünkü çocuk üniversitede iyi bir okula girmeli, iyi bir okul için sanatla ilgili sorular sorulmuyor sınavda, öyleyse niye

sanat kültürüyle uğraşsın) bu eğitimle o öğrenci büyüyecek, özel TV kanallarından arabesk filmler izleyecek, sonra ileride sanatla ilgileyecek, duvarını saatli maarif takviminin yanına Adnan Turani'nin yağlıboya resmini asacak. Üstelik gelen gidene de bu resme ne kadar para verdiğini gururlanarak söyleyecek.

Toplumların ilerlemesinde sanatın önemine artık inanılmıyor. O bir lükstür. Ülkenin çok önemli ekonomik sorunları varken sanatla zaman kaybedilmemeli. Şimdi köşe dönme zamanıdır. Kısa yoldan zengin olalım, sonra değerinden daha fazla para ile sanatçıyı nasıl olsa memnun ederiz düşüncesi işi bu hale getirdi. Büyükler böyle düşününce çocukları da onları izliyor. Kalkınmanın sadece ekonomik kalkınma olduğu sanılıyor. Sanat duyarlılığı olan çocuklar ne işe yarar, onlar bilgisayar dahisi olacaklar...

Bir ülkenin sadece ekonomik kalkınma ile sorunlarını çözmüş olacağı düşüncesi eksiktir. Elbette ekonomik kalkınma da önemlidir, ama kültürü bir kenara bırakarak önemsiz kılınırsa sonradan büyük pişmanlıklar getirecektir. Zaten ekonomik kalkınma ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmek te belli bir kültür düzeyini gerektirir. Sanatın bugün, toplumsal ilişkilere ışık tutmak, insanları aydınlatmak, insanların toplumsal gerçekleri tanıyıp

değiştirmelerine yardım etmek gibi görevleri vardır. "Çürüyen bir toplumda, sanat doğru sözlüye, çürümeyi de yansıtmak zorundadır. Ve toplumsal görevinden kaçmadığı sürece, sanat dünyanın değişebileceğini göstermeli, değişmesine yardım etmelidir" (Ernest Fischer).

Atatürk; "sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir" derken, sanatın ne kadar gerekli bir şey olduğunu önemle vurgulamaktadır. Bu düşünce ile kişilere, kurumlara ve hükümetlere sanat ve kültür politikası üretmeleri için görev vermektedir. Ancak bu görevin yeterince benimsenmediği ortadadır.

Atatürk döneminde sanatla ilgili okulların yanı sıra, halka yönelik halkevleri vardı. Bu sayede halkın güzel duyulu yetişmesi sağlanmaya çalışılmıştı. Genç, yaşlı her kesimden insana kültür etkinliklerine katılabilme olanağı sağlanmıştı. Kitaplıklarıyla, sergi, konferans, tiyatro ve konserleriyle halkevleri birer sanat eğitimi merkezidiler.

Kapitalist toplumlarda kurumlar ve işletmeler ürettikleri mal ve hizmetleri tüketiciye tanıtmak için reklamcılığın dışında başka yöntemler de geliştirmişlerdir. "Halkla ilişkiler" kavramı bu ihtiyactan doğmuş bir tanıtım yoludur. Halkla ilişkileri kuruluşların çevrelerinde bulunan değişik konumdaki kümelerle iyi niyete, karşılıklı anlayışa dayalı sağlam bağlar kurması biçiminde belirleyen tanım asıl olarak işletmelerdeki halkla ilişkiler olgusunu hem açıklayan, hem de sınırlarını çizmeye yara-

yan bir tanımdır (Kazancı, 1982). Halkla ilişkiler yoluyla kuruluşlar, kişiler üzerinde iyi bir imaj yaratmaya çalışmaktadırlar. İşletmeler artık yalnızca kâr ve ona bağlı etmenleri düşünmemek durumundadırlar. Soylu girişimlerde bulunarak "soylu kurumlar, soylu işlerle ilgilenirler" imajı giderek yaygınlaşmaktadır.

İşte bu yollara başvuran bir kurum için "sanat" önemli ve soylu bir alandır. Ülkemizde birçok kuruluş halkla ilişkilerin önemini kavramış, kurum içinde birimini oluşturmuş, faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bankaların bir kısmı sanat galerileri açarak bu girişimlerini Anadolu kentlerine kadar ulaştırmışlardır. Bazı kuruluşlar yarışmalar açarak, bazıları toplantılar düzenleyerek, bazıları da festivallere katkıda bulunarak ilgilerini göstermektedirler. Bütün bunlara karşın yeterli sanatsal girişimin yapıldığı söylenemez. Ne kadar çok kurum sanat ve sanatçıya destek olursa ülkemizde kültür düzeyi o kadar gelişme kaydedecektir.

Yurtdışına yaptığım gezilerde özellikle turistik yörelerde birden fazla kuruluşun yerel yönetimlere destek vererek gerçekleştirdikleri festivalleri gördüm. Böylesi örnekler azda olsa ülkemizde de görülmektedir. Bu festivallerin müzik ve sinema konularında başarılı oldukları da söylenebilir. Ancak resim, grafik, ve karikatür sanatına yönelik çabalar fazla dikkati çekmemektedir. Turistik yörelerimizde otellerin düzenledikleri sanatsal faaliyet yok denecek kadar azdır. Sadece animasyonu, sazlı-

sözlü dansöz gösterileri... Halbuki Avrupa ülkelerinde çok yıldızlı otellerin birçoğunda bir sergi salonu bulunmakta, duvarlarında sanat eserleri yer alabilmektedir.

Öncelikle büyük otellerimizde sergi salonları olmalı. Bu salona sadece otel müşterileri değil, dışarıdan insanlar da gelebilmeli. Ve bu salonlar düzenli olarak bir program içerisinde sergisiz bırakılmamalıdır. Bu programlar içerisinde her sezonda mutlaka bir karikatür sergisi de yer almalıdır. Neden karikatür?.. Karikatür; diğer görsel sanatlar içerisinde mesaj yükü bakımından en yoğun sanat olarak bilindiği için. Karikatür ayrıca küçükten büyüğe kadar herkesin sevdiği ilgilendiği bir sanat dalıdır. Eleştiri yüklüdür. Mesajını abartma yöntemiyle verdiği için etkileyici, hatta şoke edicidir. Özellikle ÇEVRE konusunun gündemden düşmediği son yıllarda, bu konuda karikatür sergileri düzenlenerek hem sanatsal bir faaliyet yapılmış, hem de çevre kirliliğinin önlenmesine katkıda bulunmuş olacaktır.

KAYNAKÇA

Anday, Melih Cevdet, "Sanatın Değeri", **Cumhuriyet Gazetesi**, 6 Temmuz 1983.

Fischer, Ernest, **Sanatın Gerakliliği**, E Yayınları, İstanbul, 1980.

Kazancı, Metin, **Halkla İlişkiler**, Savaş Yayınları, Ankara, 1982.